Bp Andrzej F. Dziuba, ***Ku Bogu. Z nauczania pasterskiego 2023-2024***, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, red. s. Maria Rybicka, MSC, ks. Rafał Woronowski, Warszawa 2025, ss. 320. ISBN 978-83-8281-656-3.

Zobowiązanie przepowiadania słowa Bożego, jak to wskazał sam Jezus Chrystus, jest jedną z podstawowych misji wspólnoty chrześcijańskiej, tak wobec świata jak i wobec siebie samej. Nauczanie nakłada zadanie, ale i daje zbawczą moc, a zwłaszcza obecność Jezusa Chrystusa w ekonomii Nowego Przymierza. To właśnie w Jego mocach przepowiadanie jest najskuteczniejsze i wydaje najobfitsze owoce, mimo wielorakich przeszkód świata, a czasem niestety i wewnątrz Kościoła. Jednak owocowanie jest i pozostanie na zawsze oczekiwanymi plonami Bożych zasiewów.

Zadanie to zostało najbardziej bezpośrednio zlecone Apostołom oraz w wymiarze eklezjalnym ich następcom w posłudze apostolskiej. Podejmowane także przez prezbiterów oraz diakonów (w specjalnym mandacie) dzieło ewangelizacyjne, w dynamice Ducha Świętego, czyni owocną misję Kościoła. W dzieło to winna być zaangażowana całą wspólnota pielgrzymującego Ludu Bożego Nowego Przymierza. A zatem jest to wyzwanie stawiane wszystkim ochrzczonym, w bogactwie ich dróg powołania królewskiego kapłaństwa nowości eschatologicznych czasów zbawczych.

Autorem prezentowanego zbioru homilii jest Andrzej F. Dziuba emerytowany profesor teologii moralnej ATK/UKSW i KUL, gdzie pracował od 1989 r. i w obu uczelniach kierował Katedrą Historii Teologii Moralnej. Jest autorem ponad 50 książek i ponad trzech tysięcy artykułów, prezentacji, recenzji książek i szkiców badawczych, także w językach obcych. To prace o charakterze naukowym oraz popularno-naukowym. Jest promotorem 26 doktoratów (m.in. Kanada, Niemcy, Ukraina, USA).

Prezentowana zbiór zawiera 58 tekstów homiletycznych wygłoszonych w dniach od 1 stycznia 2023 do 31 grudnia 2024 r., o dość zbliżonej objętości edytorskiej. Zdecydowana większość homilie wygłoszona zostały na terenie diecezji łowickiej: m.in. Łowicz – katedra, Skierniewice, Spała, Nowe Miasto nad Pilicą, Mocarzewo, Radziwiłów, Stara Rawa, Młodzieszyn, Rawa Mazowiecka. Kilka homilii było wygłoszone poza diecezją łowicką, m.in. Warszawa, Błonie, Piotrków Trybunalski, Krynica Morska, Bakałarzewo, Jasna Góra.

Autor zmieścił także dwie homilie zwiastowane poza granicami Polski, Ruhondo w Rwandzie i Palermo na Sycylii. Warto wskazać, że w omawia-

nym zbiorze publikowane są one w przekładzie na język polski.

Lektura książki pozwala stwierdzić, że bp Andrzej F. Dziuba prezentuje się jako szczególny i subtelny kaznodzieja. Pokazały to także już jego wcześniejsze zbiory homiletyczne, które niemal regularnie publikuje od lat, w cyklach dwuletnich. W proponowanych treściach nie unika bogactwa tematów jakie sugeruj zwłaszcza współczesne życie Kościoła i świata. Jest otwarty i odważnie pochyla się nad tymi tematami, z wielkim szacunkiem oraz odwagą, zawsze jednak z odniesieniem do nauczania Kościoła, tak w sferze wiary jak i moralności. Można powiedzieć, że jest w tej materii ortodoksyjny, ale nie w sensie negatywnym i zachowawczym.

Tytuł książki zapewne nawiązuje do zawołania biskupiego autora: „Soli Deo". Obecnie autor podaje jeszcze jedną wersję jego szerokiego tłumaczenia. Treściowo natomiast, w całości zbioru, wyraźnie tchnie teocentryzm, który jednak jest jednocześnie otwarty m.in. na chrystocentryzm oraz szeroko pojęta antropologie filozoficzna oraz teologiczna. Zresztą takie wspólne opcje się nie wykluczają, a raczej dopełniają i ubogacają całość proponowanych treści homiletycznych. Przecież dzieło zbawcze jest zawsze darem Boga Trójosobowego, w bogactwie i specyfice Jego osobowych działań, np. stworzenie, odkupienie czy towarzyszenie dziejom Kościoła.

W proponowanych tekstach wybrzmiewa szerokie bogactwo obecności Kościoła, który chce być blisko obecny wobec każdego człowieka i całej rzeczywistości ludzkiego realizmu ziemskiego pielgrzymowania. Zróżnicowane okoliczności głoszonych homilii w pewnym stopniu wskazują to bogactwo tematyczne, np. rocznice i jubileusze, wydarzenia społeczne i kulturowe, celebracje liturgiczne oraz religijne. Oczywiście wszystko to wpisane jest w środowisko chrześcijańskiej wiary i tradycji. Autor daleki jest od zabiegania o udział w wydarzeniach świeckich, a zwłaszcza politycznych

Autor jest bliski każdego człowieka i nie unika analiz oraz pochylania się nad sumieniem i niejednokrotnie trudnymi jego wyborami moralnymi, błędnymi decyzjami czy postawami, poprzez które szkodzi sobie samemu. Ostatecznie jednak zazwyczaj ciągle jest bliski prawdy Bożego miłosierdzia. To zaś jest jednym z twórczych znamion budowania każdej nadziei. Z pewnością ten element narracji homiletycznej ma powiązania z teologią moralna, której akademickim specjalistą jest łowicki autor. Zatem porusza się na tym polu z dużą swobodą, wręcz łatwością merytoryczną jak i formalną.

Bp Andrzej F. Dziuba jednak wskazuje, iż człowiek nie może pozostać sam. Nie może do końca zaufać tylko sobie samemu. W swej naturze in-

dywidualnej i niepowtarzalnej osoby jest wychylone poza siebie, zwłaszcza ku innym osobom. W życiu ludzi wiary potrzebna jest jednak jeszcze Boża łaska, Boża pomoc. Bez tej pomocy bowiem nic nie możemy uczynić (por. J 15, 5).

Prezentowana książka pokazuje, że homilia nie jest przepowiadaniem jakimkolwiek – nie jest konferencją, katechezą doktrynalną, liturgiczną czy egzegetyczną czy wręcz klasycznym kazaniem. Odróżnia się od tych form swoją naturą i funkcją, jaką pełni w celebracji liturgicznej (por. KL 52). Homilia jest zatem aktem liturgicznym polegającym na służebnym wejściu w słowo Boże w ramach danej celebracji. Jej podstawową funkcją jest włączenie wiernych w aktualizującą się w liturgii ekonomię zbawczą wypełnioną w Misterium Paschalnym Chrystusa. W propozycjach bp. Andrzeja F. Dziuba homilia wprowadza w liturgię, aby jej uczestnicy, poddając się zbawczemu działaniu Boga Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym, odpowiedzieli na uświęcające działanie uwielbieniem i adoracją oraz świadczyli o nim w świecie (por. KKK 1066-1069).

Publikowane homilie pokazują, że wobec kiedyś doświadczanej tak żywo prawdy ewangelizacyjnej (zwłaszcza w czasach apostolskich) i dziś Kościół staje z nadziejami przyszłości, która wyzwala perspektywy ziemskiego pielgrzymowania. Faktycznie nadzieja jest ważnym motywem aktualizującym orędzie biblijne.

Właśnie w tym kontekście warto wskazać na niezwykle szeroko obecny materiał biblijny, i to w każdej homilii. Kaznodzieja bardzo często nawiązuje do wszystkich tekstów danej liturgii, znajduje ich liczne zewnętrzne oraz wewnętrzne powiązania homiletyczne. W ten sposób stają się one znakomitym tłem oraz treściami dla przekazu, nie tylko prawd wiary, ale i wskazań dla życia etycznomoralnego, tak w wymiarze indywidualnym jak i rodzinnym oraz wspólnotowym.

Język publikowanych tekstów jest bardzo komunikatywny, co zapewne w jakimś sensie wynika z żywotności głoszenia, a nie odczytywania wcześniej napisanych tekstów. W ten sposób autor bardzo dobrze prezentuje język kaznodziejski, jego styl i stylistykę oraz warsztat słownikowy. Nie można zatem czynić korekt tych tekstów w duchu ich dostosowania do wypowiedzi wcześniej napisanych. Byłoby to wręcz wypaczeniem samego mechanizmu oraz formy homiletycznej.

Wydaje się, że teksty homiletyczne bp. Andrzeja F. Dziuby nadają się do prywatnej lektury i osobistej medytacji. Można postawić siebie w gronie wcześniejszych słuchaczy i obecnie otworzyć się, nie tyle na niesłyszany już

żywy głos kaznodziei, co bardziej na jakby jego echo wracające w formie drukowanej. To nowe życie proponowanych tekstów.

Należy z uznaniem przyjąć kolejny zbiór homilii bp. Andrzeja F. Dziuby, tym razem za lata 2023-2024. Tworzą one już, wraz z wcześniejszymi tomami, pewną konsekwentnie dobrną kolekcję. W obecnie prezentowanym zbiorze autor jest jeszcze bardziej spokojny w swym zaproponowanym przekładzie ewangelizacyjnym nauczania biblijnego i liturgicznego. Pokazuje się bowiem tutaj także już długoletnie i często zróżnicowane doświadczenie w przepowiadaniu homiletycznym.

Łowicki kaznodzieja ciągle się rozwija, co można łatwo zauważyć, kiedy sięga do tych samych tekstów biblijnych, a jednocześnie daje im czasem wręcz zaskakujące, nowe interpretacje homiletyczne. W tym m.in. potwierdza się prawda, że słowo Boże jest ciągle nowe i żywe, oby jednak było także skuteczne w swym zasiewie, i to jak najobficiej. To niestety pozostaje pytanie otwartym.

Homiletyczne propozycje biskupa łowickiego stanowią interesujące namysł na słowem Bożym. Autor jest szeroko otwarty na najnowsze interpretacje biblijne i to także spoza kręgu katolickiego. Pozwala to na szerokie otwarcie się na współczesny namysł refleksji biblijnej. Można łatwo zauważyć, iż w nurcie protestanckim propozycje interpretacyjne są bardziej odważne, twórcze i budzące większe nadzieje. Oczywiście, nie oznacza to jednocześnie gotowości do akceptacji wątpliwych interpretacji biblijnych. Mogą one jednak być pewną lekcją porównawczą.

Książka bp Andrzeja F. Dziuby jest także cennym materiałem historycznym. Autor bowiem niejednokrotnie sięga do tej tematyki, tak w wymiarze szerszym jak i lokalnym, zwłaszcza w odniesieniu do miejsca przepowiadania. Co ważne, jest to często realizm historyczny konkretnych przywoływanych miejsc, osób i wydarzeń lokalnych. Stają się one jakby żywsze i bardziej aktualne mimo swego historycznego charakteru i czasem nawet dość dalekiej przeszłości. Wydaje się, że to jest ważny element aktualizacji w danych środowiskach, nie tylko kościelnych. Widać, że autor w tej materii czuje się bardzo swobodnie, co czyni proponowany przekaz jeszcze bardziej autentycznym.

Zbiór homiletyczny biskupa łowickiego wpisuje się w całokształt publikacji zbierających tę formę ewangelizacyjnej posługi w polskim duszpasterstwie. Pokazuje to, że jednak przepowiadanie słowa jest ciągle podstawowym wyrazem głoszenia i czynienia obecności Ewangelii w Kościele i świecie współczesnym. W swym przekazie tchnie świeżością myśli oraz

języka komunikacji. Książka pokazuje, że dzięki obecności osobistej Chrystusa i asystencji Ducha Świętego, mimo największych przeszkód i trudności, prowadzić będzie Kościół dzieło zbawienia ludzkości szczęśliwie do końca.

Ks. Andrzej Rogowicz